

geven aan een goed doel / tips

juni 2024

mr. Jasper Nobel - Van Grafhorst notarissen te Utrecht

j.nobel@vangrafhorst.nl / 030-2719227

voorbij de horizon

Wat als je er niet meer bent?

Zonder testament wijst de wet je erfgenamen aan.

Via een testament kun je zelf *erfgenamen* aanwijzen en *legaten* maken.

Een legaat is het geven van een concreet bedrag of voorwerp uit de erfenis aan een persoon of goed doel. Een legataris hoeft geen erfgenaam te zijn maar dat kan wel.

Een erfgenaam erft alleen of samen met anderen. De erfdelen kunnen verschillen.

wie heeft er recht op de erfenis?

Een echtgenoot, geregistreerd partner of kinderen kunnen een deel van de erfenis opeisen.

In een testament kan de erfenis ook (deels) worden bestemd voor anderen dan de naaste familie.

wat is je droom

Welke dromen wil je ondersteunen? Vertel in eigen woorden je wensen aan een notaris. Een notaris kan je wensen verwoorden in een testament.

partner, familie & goed doel (combinaties zijn mogelijk)

Wie een partner heeft maar ook aan een goed doel wil nalaten kan deze doelen op elkaar laten aansluiten door bijvoorbeeld gebruik te maken van een vruchtgebruik. Het goede doel erft een bepaald vermogen waarvan de partner het vruchtgebruik krijgt. Of het goede doel ontvangt een geldbedrag dat pas hoeft te worden betaald als ook de partner is overlijden.

Na het overlijden van de partner kan het goede doel vrij over het vermogen beschikken. Door het (bloot) eigendom direct aan een goed doel te geven, is de verkrijging van de partner minder waard en wordt ook door de partner minder erfbelasting betaald. Dit is vooral aantrekkelijk voor mensen met een vermogen dat groter is dan de vrijstelling (erfbelasting) voor de echtgenoot / samenwonerpartner. Het is ook mogelijk om in een testament (klein)kinderen te laten erven maar ook een deel van de erfenis te bestemmen voor een goed doel.

structuur aanbrengen in het uitvoeren van wensen

Een executeur regelt de uitvoering van het testament. Dit is best een grote klus dus vaak wordt er een beloning geregeld in het testament. Je kunt ook meerdere executeurs aanwijzen. De executeur regelt de erfbelasting en geeft de legaten af en zorgt dat de erfenis nadat deze is afgewikkeld wordt uitgekeerd aan de erfgenamen.

Zijn er reserve erfgenamen?

testament is noodzakelijk

Een testament is een notariële akte waarin je regelt wie je vermogen erft en wie de erfenis gaat afwikkelen. Erfgenamen zijn de instellingen of mensen die een aandeel krijgen in de hele erfenis. Een legataris is iemand die een legaat krijgt (een bepaald bedrag of een bepaald voorwerp zoals een schilderij). Vanaf 2003 bevat de wet voor mensen die getrouwd zijn of een geregistreerd partnerschap hebben (gesloten bij de gemeente niet bij de notaris) een wettelijke verdeling. Daardoor wordt de langstlevende enig eigenaar van de erfenis en krijgen kinderen een vordering op de langstlevende.

hoeveel erfbelasting is er verschuldigd door de erfgenamen?

Goede doelen (musea, gezondheidsfondsen, kerken) betalen geen erfbelasting. Andere verkrijgers betalen minimaal 10 % en maximaal 40 % erfbelasting. Kinderen en kleinkinderen hebben een grote vrijstelling. Met een legaat aan kleinkinderen kan erfbelasting worden bespaard. De notaris kan adviseren hoe een scheve verhouding door dergelijke legaten kan worden voorkomen. Bijvoorbeeld door te bepalen dat een legaat aan een kleinkind wordt betaald uit het erfdeel van het kind dat de ouder is van het kleinkind. Elk gezin/kind krijgt zo evenveel uit je erfenis.

benoem altijd een executeur

De executeur kan direct aan de slag en is niet afhankelijk van een volmacht van de erfgenamen. Een executeur kan alleen worden benoemd in een testament.

ik heb al een testament

Dat is heel verstandig! Maar bevat het testament nog steeds de beste regeling? Een vruchtgebruik testament is bijvoorbeeld veel duurder in de afwikkeling dan een wettelijke verdeling. Aanpassing van een oud testament kan veel voordelen hebben. Zijn er zaken veranderd in je vermogen of in je situatie of is het vijf jaar geleden dat je aandacht hebt besteed aan het testament? Overleg dan even met je notaris.

je hoeft toch geen testament meer te hebben als je getrouwd bent?

Voor de langstlevende echtgenoot / geregistreerd partner bevat de wet een goede regeling, maar voor de volgende zaken (en voor wie samenwoont) is een testament nodig:

- aanwijzen executeur;
- aanwijzen bewindvoerder om jonge erfgenamen (of mensen met een beperking) te helpen bij het beheer van hun vermogen;
- voorkomen conflicten door belangrijke spullen in het testament weg te geven of iemand te benoemen die namens de erfgenamen knopen kan doorhakken bij de verdeling;
- uitsluitingsclausule (om te benadrukken dat bij een eventuele scheiding de resterende erfenis niet hoeft te worden gedeeld met een ex-partner);
- beperken erfbelasting.

Wat kost dat?

De meeste notarissen baseren het tarief voor een testament of levenstestament op de tijd die nodig is om een ontwerp te maken en hierover te overleggen. Een goede voorbereiding van beide kanten zorgt dat een notaris je sneller kan helpen tegen minder kosten. Vraag vooraf een offerte. Maak een afspraak bij een notaris waar je je op je gemak voelt en maak geen gebruik van een tussenpersoon. Vraag naar ervaringen van mensen in je omgeving.

overleg met familie / vrienden

Een testament of levenstestament is vertrouwelijk en hoeft niet te worden besproken met familie of vrienden. Maar het kan onrust en misverstanden voorkomen als de omgeving op de hoogte is van je wensen. Plan een overleg op een rustig moment en meld vooraf waar het overleg over gaat. Zorg dat er voldoende tijd is en bedenk of het handig is om ook partners van je erfgenamen uit te nodigen. Natuurlijk is het mogelijk om een tweede overleg te plannen waarbij meer mensen aanwezig zijn. Een notaris kan deelnemen aan zo'n overleg of hiervoor een notitie maken.

Veel informatie is te vinden op de website van de beroepsorganisatie van notarissen. Er is een gratis checklist om te zien welke voordelen een testament heeft. Zie www.notaris.nl

erfbelasting

Met ingang van 1 januari 2024 luiden de vrijstellingen en tarieven voor de erfbelasting als volgt:

vrijstellingen

<i>Verkrijger</i>	<i>Vrijstelling</i>
Partner	€ 795.156
Kinderen en kleinkinderen	€ 25.187
Zieke en gehandicapte kinderen	€ 75.546
Ouders	€ 59.643
Overige verkrijgers	€ 2.658

Een door de Belastingdienst erkend goed doel (ANBI) hoeft over een ontvangen erfenis geen erfbelasting te betalen.

tarieven erfbelasting

<i>Deel van de belaste erfenis</i>	<i>Partner of kinderen</i>	<i>Kleinkinderen</i>	<i>Overige verkrijgers</i>
€ 0 tot € 152.368	10%	18%	30%
€ 152.368 en hoger	20%	36%	40%

Goede doelen (ANBI) betalen geen erfbelasting.

giftenaftrek

Giften zijn beperkt aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. Er geldt een drempel maar ook een maximum (10% van het verzamelinkomen). Voor giften aan bepaalde culturele instellingen geldt een extra aftrek van 25% van de gift. Zie [Culturele ANBI \(belastingdienst.nl\)](https://belastingdienst.nl).

Periodieke giften zijn bijna onbeperkt aftrekbaar van de inkomstenbelasting indien 5 jaar of langer hetzelfde bedrag wordt toegezegd. Door de aftrek kost de gift netto veel minder dan het goede doel per saldo ontvangt. Dit voordeel kunt u meenemen bij het bepalen van de omvang van de gift.

Geven “met de warme hand” is dus fiscaal aantrekkelijker dan het geven vanuit de erfenis. Voor een goed doel maakt het niet uit. Een algemeen nut beogende instelling (ANBI) betaalt geen schenkbelasting en geen erfbelasting. Zit je vermogen in je huis of heb je het nodig voor je pensioen dan beperkt dit de feitelijke mogelijkheden om vermogen weg te geven. Na een overlijden komt dit vermogen beschikbaar voor de erfgenamen, bijvoorbeeld als een eigen woning wordt verkocht.

het levenstestament

Dit is een notariële akte waarin je een volmacht kunt opnemen. Vaak worden ook wensen opgenomen over het gebruik van de volmacht. Het is ook mogelijk om meerdere gevolmachtigden aan te wijzen die steeds samen moeten handelen.

Meestal gaat het om een zo ruim mogelijke volmacht, wel worden er vaak aanwijzingen opgenomen. Je kunt bijvoorbeeld de opdracht geven om een deel van het vermogen weg te geven als je dat zelf niet meer kunt uitgeven (bijvoorbeeld na verkoop van een woning en verhuizing naar een instelling).

Ook voor medische zaken kan een volmacht worden opgenomen. Degene die je financiële zaken regelt, kan een ander zijn dan de medische gevolmachtigde.

wanneer maak je een levenstestament?

Het is slim om hierover na te denken als je alles nog zelf kunt regelen. Veel mensen kiezen ervoor om een levenstestament te maken als hun pensioen / AOW is ingegaan. Ouderen lopen meer kans om uit te vallen door ziekte. Het is fijn als een gevolmachtigde het dan kan overnemen als het (tijdelijk) nodig is.

moet ik tegen mijn familie vertellen dat ik een levenstestament heb?

Dat is niet verplicht. Maar het is verstandig om de mensen met wie je het meeste omgaat op de hoogte te brengen dat er een levenstestament is. Het kan rust geven om op een goed gekozen moment de zaken die je belangrijk vindt te bespreken met mensen waarvan je hoopt dat ze je helpen als je (meer) hulp nodig hebt bij allerlei dagelijkse zaken.

wie let er op mijn gevolmachtigde als ik daar te ziek of vergeetachtig voor ben?

Het is mogelijk om een toezichthouder te benoemen die jaarlijks een verslag moet krijgen van het beheer van het vermogen. Als er meerdere gevolmachtigden zijn die slechts kunnen optreden als zij samenwerken, zit daar ook een zekere waarborg in. Een toezichthouder is niet alleen een controleur maar kan ook meedenken met de gevolmachtigde bij lastige of grote beslissingen zoals het verkopen van een woning of een verhuizing.

wat als ik niks doe?

Ook als je een partner hebt, is deze niet bevoegd om mee te werken aan bijvoorbeeld de verkoop van (een aandeel in) je huis. Ook niet je niet in gemeenschap van goederen bent getrouwd. Zonder levenstestament zal een bewind nodig zijn om je vermogen te kunnen beheren. Dat

wordt aangevraagd bij de kantonrechter en het kost enkele maanden om dit te regelen. Een bewindvoerder heeft een machtiging nodig om zaken te verkopen (van de kantonrechter). Een bewindvoerder mag in beginsel geen giften doen tenzij dit reeds de gewoonte was van de rechthebbende. Er is dan dus steeds een machtiging nodig voor een gift. De kantonrechter benoemt bij voorkeur familieleden tot bewindvoerder en zal in gesprek gaan met de familie. Ook een instelling waar iemand woont kan een bewind aanvragen.

Tips rondom het levenstestament

1. Zorg dat de (reserve) gevolmachtigde iets jonger is en fit zal zijn als je zelf ouder bent.
2. Leg aan familie / omgeving uit waarom je hebt gekozen voor deze gevolmachtigde(n).
3. Zet wensen regelmatig op papier en bewaar deze op een vaste plaats en bespreek deze af en toe met de gevolmachtigde / vertrouwenspersoon.
4. De administratie doen voor iemand of altijd met iemand meegaan naar de dokter, kost veel tijd. Krijgt de gevolmachtigde een onkostenvergoeding / beloning?
5. Weet de gevolmachtigde bij welke banken / verzekeraars zaken zijn geregeld?
6. Wensen rond uitvaart / adressen / e-mail adressen. Het is handig als de gevolmachtigde weet waar dit te vinden is.
7. Meer lezen? De beroepsorganisatie van notarissen heeft een praktische website:
www.notaris.nl/levenstestament (hier staat ook een handige checklist)